

Az észlelt hiányosságok függvényében mindegyik operatív tisztnek adtunk konkrét feladatot konkrét határidővel, és közvetlenül figyeltük végrehajtásukat. Egy sor szervnél, amelyek súlyos fegyelmezetlenségről és nemtörődömségről tettek tanúbizonyosságot, azonnal fegyelmi eljárást indítottunk. Hasonló intézkedéseket hoztunk az ügyosztályoknál is, egy sor tárgy- és feladatkörben, és a tartományi vezetőség részvételével hosszútávú tervet állítottunk össze, amelyben azonnali gyakorlati tennivalókat jelöltünk ki ahhoz, hogy be tudjanak hatolni az ellenséges tevékenység általunk ismeretlen részeibe. Ebben óriási segítséget nyújtott a 107. sz. rendelet, amely alapján újraelemeztük tevékenységünket, és erősebb hangsúlyt fektettünk a vasgárdista problémára. Hasonló intézkedéseket fogantatottunk a magyar nacionalisták esetében is, valamint az értelmiség körében levő ellenséges elemek kérdésében. Számontartva a probléma fontosságát Kolozs tartományban, összeállítottunk egy részletes intézkedési tervet az ellenséges értelmiségi elemek követésére, és kijelöltük a részletes feladatokat és a végrehajtási határidőt.

ACNSAS, fond Documentar, dos. 114, 225–235. f. Géppel írt román nyelvű jelentés magyar fordítása.

94.

Nicolae Budişteanu ezredes, a BM III. Csoportfőnökség parancsnokának beszámolója az 1957. december 2–3-i operatív ülésen (részlet)

Bukarest, 1957. december 3.

A jelentés által tárgyalt időszakot felforgató csoportok és szervezetek létrehozására irányuló intenzív tevékenység jellemezte. Ilyen tevékenységet a nacionalista elemek is (főleg a magyar és német) végeznek. Így:

a) Magyar nacionalista vonalon a következő ellenforradalmi csoportok: Kolozs tartományi Igazgatóságában Dobai István csoportja, a Magyar Autonóm Tartományi Igazgatóságában Fodor Pál és Veress Sándor csoportja, az Arad tartományi Igazgatóságban a Szoboszlay Aladár vezette csoport. A Temesvár tartományi Igazgatóságnál kiderült, hogy a magyar nacionalisták zűrzavar kiprovokálására, terrorista és diverziós²⁶ akciók elkövetésére készülnek. Ezekből az akciókból, valamint a Tartományi Igazgatóságok által elindított nyomozásokból kiderült, hogy a magyar nacionalisták legfőbb célja Erdély (egészének vagy felének) elszakítása a Román Népköztársaságtól, és Magyarországhoz csatolása. Jelentős tény, hogy magyar nacionalista vonalon a követett közös cél mellett néhány más jellegzetes [közös] vonás különíthető el, éspedig:

- az ilyen felforgató csoportok szervezésében fontos szerepet játszik a magyar nemzetiségű római katolikus és református papság. Ezeknek a csoportoknak a kezdeményezői ilyen vagy olyan módon tanácsot kértek vagy konzultáltak Márton

26 Zavart keltő.

Áron római katolikus püspökkel. Ez nem véletlenszerű dolog, mivel Márton Áron a bérmálási körútjain soha nem mulasztotta el az alkalmat, hogy nyilvánosan ellenségesen nyilvánuljon meg a mi népi demokratikus rendszerünk ellen, a magyar nacionalisták [az ő] magatartásából és beszédeiből merítették a szükséges bátorságot. Magyar nacionalista szervezetek alakítására szövetkeznek a különféle magyar fasiszta pártok és szervezetek volt tagjai, az értelmiség [soraiból] a volt nagybirtokosok és kizsákmányolók, valamint más elemek, különösen az ellenséges [érezelmű] fiataltság. Az esetek többségében, sőt szinte mindenkor a kezdeményezők adóz sovínisztákként ismertek a múltból.

Az a tény, hogy hosszú ideig egyes Tartományi [Igazgatóságok], mint például a Kolozs tartományi Igazgatóság, valamint a Magyar Autonóm Tartományi Igazgatóság lebecsülték [a felderítő] munkát a magyar nacionalisták körében, alkalmat adott ezeknek, hogy szervezkedjenek, sőt egyes akciókat véghezvigyenek, például röpiratokat terjesszenek, revizionista dokumentumokat készítsenek, és más [ellenséges] tevékenységet folytassanak.

b.) Hasonló tevékenység folyik a német nacionalisták vonalán is. Attól tartva, hogy a demokratikus jogokkal és bánásmóddal, amit az országunkban lévő német nemzeti kisebbség élvez, nehogy az ő kifejezésükkel élve „lenyeljék őket a kommunisták”, a német nacionalisták az [evangélikus] egyház pártfogásával megkezdték a német ifjúság megszervezését és nacionalista nevelését. Olyan szervezetekkel, mint a *Bruderschaft* és *Schwesterschaft*, a reakciós papság arra törekszik, hogy kivonja a német ifjúságot a kulturális-nevelő munkából, és a vallási miszticizmus és a sovén nacionalizmus szellemében nevelje. Német nacionalista tevékenységet folytat több régi német sovíniszta író is, akik megrögzött hitleristák. [Ezekben a problémákban] az 1957/70. sz. operatív parancs hasznos volt a szerveinknek. Az országunkban lévő nemzeti kisebbségek fasiszta szervezeteinek volt vezetői ellen megindított akciókkal a Securitate szervei fontos bizalmas adatok birtokába jutottak, és felderítettek néhány már említett felforgató szervezetet. Azonban rá kell mutassunk, hogy jelenleg még gyenge [ügynökhálózatunk] van a nacionalista elemek [között]. A tartományi Igazgatóságok még sok, ügynökkel le nem fedett nyomozást vezetnek. A Magyar Autonóm tartományi Igazgatóságban a magyar nacionalista [tevékenység] vonalán indított akciók 43%-a nincs lefedve. Sztálin [Brassó] tartományban, ahol nagyszámú német nacionalista tevékenykedik, alacsony hatékonyságú a hírszerzői munka. Medgyes járásban például jelentős a volt német fasiszta pártok és szervezetek tagjainak száma (akiknek most is nacionalista megnyilvánulásaik vannak), de az 1.057 azonosított személyből csak három esetében indult nyomozás. A meglevő ügynökhálózat nagyon vékony, ráadásul a már meglevő ügynököket sem használják. Lásd „Poenu” ügynök esetét (kompromittáló anyag alapján szervezték be), aki 1955 óta egy jelentést sem adott, vagy „Balae”, aki 1953-tól a mai napig egyetlen információval nem szolgált. Hasonló eseteket ismerünk a BM Hunyad és Petrozsény járási [szerveinél], ahol a volt fasiszta vezetők jelenlegi tevékenysége sem ismert. Az Arad tartományi

Igazgatóságnál hónapok óta ellenőrizetlenül hevernek a leadott jelentések. Például „Leucar” ügynök 1957. március 13-án egy magyar nacionalista szervezet, a „Magyar Vitézek” létezéséről jelentett, de a tartományi Igazgatóság mindeddig nem ellenőrizte ezt a fontos információt.

Fontosnak ítélem azt is jelenteni a vezetőség felé mint alapvető hiányt, hogy nacionalista [ügyek] vonalán a tartományi [Igazgatóságok] nem működnek szorosan együtt azoknak a kapcsolatoknak az intenzív felderítésén, amelyek az nyomozások keretében más tartományok területén jelentkeznek. Hasonlóképpen, nem törődnek eleget azoknak a kapcsolatoknak a felderítésével sem, amelyek a német nacionalista szervezetek és a kivándorló központokkal rendelkező kapitalista országok (főleg az NSZK) között léteznek. A jelzett időszakban a reakciós papság ellenséges tevékenysége jelentősen növekedett. Ebben az időszakban érzékelhető a különböző felekezetek részéről a külföldi kapcsolatok aktivizálása: katolikusok, baptisták, pünkösdisták, adventisták, reformátusok, óhitű ortodoxok, stb. A külföldi kapcsolatok újjáélesztésével fokozódott a reakciós papság és a szektások ellenséges tevékenysége is. Érzékelhető az ellenséges elemek tevékenységi bázisának kiszélesedése, akik az egyházak és a szekták leple alatt új beszerzéseken dolgoznak főleg a fiatalság körében, és mindenféle titkos egyházi csoportokat és egyesületeket alapítanak vagy alapítanak újra. A reakciós papság aztán a néptömegeknek izgató és uszító akciókba való bevonására tér át, mint például Márton Áron nyilvános lázítása a bérnállási körútjai alkalmával, az óhitű ortodox hívők által szervezett lázítás stb. Ebben az időszakban, a 70. sz. és a 95. sz. parancsnak megfelelően, szerveink valamely mértékben javítottak a bevett vallások és az illegális szekták vonalán végzett munkájukon. Mindezzel együtt azonban az ezen a vonalon folyó hírszerzési és operatív munka még nem a követelményeknek megfelelő színvonalon folyik.

ACNSAS, fond Documentar, dos. 114, 279–281. f. Géppel írt román nyelvű jegyzőkönyv magyar fordítása.